

УДК 001.340.15.343

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК
ІНСТИТУТУ ЕКСТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ
(II ПОЛОВИНА XIX СТ.)****BECAMING AND DEVELOPMENT
INSTITUTION OF EXTRADITION IN UKRAINE
II HALF XIX CENT****Пилипчук О. О.,**

кандидат історичних наук, кафедра філософії та історії науки і техніки, Державний університет інфраструктури і технологій (Київ, Україна),
e-mail: oksanapilipchuk78@gmail.com, ORCID:
<https://orcid.org/0000-0002-4738-7201>

Pylypchuk O. O.,

PhD, Department of Philosophy and History of Science and Technology, State University of Infrastructure and Technologies (Kyiv, Ukraine),
e-mail: oksanapilipchuk78@gmail.com, ORCID:
<https://orcid.org/0000-0002-4738-7201>

Відображено розвиток інституту екстрадиції на українських землях. Висвітлено стан вирішення проблеми в рамках Київського юридичного товариства, яке працювало у Київському університеті Св. Володимира у II половині XIX століття. Проаналізовано наукові праці і виступи членів товариства. Показано значення наукового доробку вітчизняних вчених у розвитку інституту екстрадиції в Україні в XX – на початку XXI столітті.

Ключові слова: екстрадиція, боротьба із злочинністю, Київське юридичне товариство, політичних притулок, історія права.

The article describes the development of the institution of extradition on Ukrainian lands. The state of the problem solving within the framework of the Kyiv legal society, which worked at the St. Volodymyr University of Kyiv in the second half of the 19th century, was highlighted. The scientific works and reports of members of the society are analyzed. The value of the scientific work of domestic scientists in the development of the institute of extradition in Ukraine in the XX – the beginning of the XXI century is shown.

Keywords: extradition, fight against crime, Kyiv legal society, political asylum, history of law.

За сучасним українським законодавством поняття терміну «екстрадиція» полягає у міжнародній співпраці держав у боротьбі із злочинністю, а саме в арешті і передачі однією державою іншій (за запитом) особи, що обвинувачується або підозрюється в скоєнні злочину, або ж засудженого злочинця. Така видача здійснюється на підставі договору між двома державами або багатосторонньої конвенції, учасниками якої повинні бути як запрошуюча держава, так і запрошувана [1].

Виникнення інституту екстрадиції пов'язується із зародженням міжнародного права, яке історики датують IV–II тис. до н. ери. Він відомий був у ранніх світових цивілізаціях – єгипетській, китайській, асирійсько-авілонській, а також у Давньому Римі, де існував особливий суд – *rescutores*, який приймав рішення про екстрадицію.

Але, звичайно, міжнародні зв'язки тих часів ще були дуже слабкі. Значно розширюватись вони почали в епоху Середньовіччя, коли екстрадиція стала засобом розправи із політичними противниками. Саме в цей час набуло значення право притулку. В це питання активно стала втручатись церква. Використовуючи принцип

моралі, вона розвивала право притулку, що значно гальмувало міжнародні відносини з видачі злочинців. Але з часом, коли світська влада стала закріплювати свої позиції, церква навпаки стала втрачати свій вплив, аж поки її остаточно не було усунено від міжнародного права [2].

В історії України перші згадки про факт видачі злочинців з'являються ще за часів Київської Русі, а саме з кінця IX століття. Так, одними з перших таких угод, в яких з'являлись норми про видачу злочинців, були: «Договір київського князя Олега з Візантією» (911); «Договір князя Ігоря з Грецією» (945); «Договір князя Святослава з Грецією» (971). Київська Русь вводила у вітчизняне законодавство правові норми інших країн, з якими вона співпрацювала. Так відбувалось змішування внутрішнього і міжнародного законодавства ще на ранніх етапах розвитку держави.

В «Руській правді» було сформовано основи для формування інституту екстрадиції та його розвитку в Україні. Вона була основним важливим нормативно-правовим актом Київської Русі, яка мала кілька редакцій. Так, у «Просторовій правді» існувала норма «Про людину», у якій було встановлено правила повернення осіб за такий злочин, як шахрайство і втечу в іншу країну. А в «Короткій правді» існувала відповідальність за приховування іноземцями особи, що втекла від свого господаря, а також процесуальні норми судового розгляду та провадження як в цивільному, так і в кримінальному праві. Не було чужим і невідомим і надання притулку в Київській Русі. З XII ст. ним активно користувались, не без певної участі церкви [3].

З початку XIII ст. на території сучасної України почали діяти у різні часи нормативно-правові акти Галицько-Волинського князівства, Литовсько-Руської держави, а також Речі Посполитої, у яких зустрічаються норми видачі особи у випадку вчинення нею злочину, а також втікачів. Серед них відомі Двінська, Псковська, Новгородська судні грамоти, Литовські статuti. Пізніше, коли частина українських земель перейшла під егіду Росії, такі норми зустрічались у церковно-правовому документі Московської держави «Столгав» (1551), у «Соборному укладенні царя Олексія Михайловича 1649 р.», в якому вперше було прописано порядок викупу полонених і правила обміну полоненими, у Військовому артикулі Петра I (1715), Зводі законів Російської імперії (1832), Укладенні про покарання і кримінальні і виправні (1845) та інших.

За часи Української козацької держави питання екстрадиції стосувались тільки Російської держави. У цей час існували Гетьманські статті. Кожного разу при обранні гетьмана вони розвивались і вдосконалювались. Таку у Переяславських статтях (1659) існувала норма про взаємну видачу осіб. Пізніше вона зустрічається і в Батуринських (1663), Глухівських (1669), Переяславських (1674), Коломацьких (1687) статтях [4].

Активний розвиток взаємодії держав розпочався з XVIII ст., не тільки у сфері видачі військових злочинців, а й стосовно загально-кримінальних

злочинців, що було пов'язано із нестабільною політичною ситуацією в Європі і війнами. На українських землях все більш простежувалися європейські тенденції, які виражались у клопотанні про видачу осіб. Гарним прикладом є Повстання Палія¹ 1702–1704 рр., коли відбувалась видача учасників повстання на Поділлі, які втікали до Молдавії і шукали там політичного притулку.

Тому держави, з часом, все більш стали усвідомлювати необхідність співробітництва у боротьбі із кримінальною злочинністю, яка розвивалась одночасно із розвитком європейського суспільства і його можливостями, зокрема транспортом. На той час правом притулку могли скористатись лише вільні люди, але, яке так і не гарантувало їм абсолютного захисту. Крім того, у суспільстві ставлення до нього було різним. Наприклад, Чезаре Беккарія у своїй науковій праці «Про злочин і кару» (1764) писав, що притулок стимулює злочин більше, ніж покарання утримує від нього [5].

До XVIII ст. видача злочинців не була загальним правилом у Європі. Це були лише окремі випадки, а сам правовий інститут екстрадиції створився наприкінці XVIII ст., а з 30–х рр. XIX ст. отримав значний розвиток. До цього часу у провідних країнах Європи більше працювало право політичного притулку.

Вперше термін «екстрадиція» («extradition» – від лат. «ex» – з і «traditio» – передача) було застосовано у Франції, яка здійснила великий внесок у розвиток даного інституту. Вже наприкінці XVIII ст. ця країна перебувала у договірних відносинах стосовно видачі злочинців із усіма сусідніми країнами, окрім Англії. Перший у світі закон про екстрадицію було прийнято в Бельгії в 1833 р., що стало відправною точкою для розвитку правового регулювання даного інституту на національному рівні у багатьох країнах світу. Пізніше такі закони про видачу з'явилися у Великобританії (1843), США (1848), Голландії (1875), Німеччині (1884), Швейцарії (1892) та інших [6].

В Російській імперії договірне праве з даного питання стояло на досить низькому рівні аж до кінця 60–х рр. XIX ст., тому уряди західноєвропейських держав уникали прийняття по відношенню до неї будь-яких обов'язків про видачу через недовіру до російського правосуддя. На відміну від провідних країн світу, в Російській імперії також не існувало і внутрішнього законодавства з цього питання.

Серйозні перемовини про укладання міжнародних договорів стосовно екстрадиції з іноземними державами стали можливими тільки після проведення судової реформи 1964 року. Тому у II половині XIX ст. це питання стало актуальним настільки, що його розглядали в наукових працях і обговорювали на засіданнях наукових товариств. Так, у 1881 р. на засіданні Київського юридичного

товариства київський вчений, помічник присяжного повіреного Є. Ю. Шостак підняв дане питання і виступив із доповіддю «Про видачу злочинців по договорам Росії з іноземними державами», у якій зазначав, що Російська імперія, «велика за розмірами і бідна населенням, яка постійно жила у ворожнечі із сусідами, природно прагнула усілякими засобами залучати іноземців, тому й доводилось крізь пальці дивитись на минуле цих переселенців... Переселення відбувалось в досить великих розмірах. Йшла маса буйного, мінливого народу, яка заявляла про свою присутність на російській території злочинами... Усі ці зловживання гостинністю Росії, – гостинністю, викликаною, в значній мірі, економічними розрахунками і почуттям недобррозичливості до сусідів, викликали низку карних мійр» [7, с. 11–12].

Натомість російський кріпосний люд тікав, навпаки, до сусідніх країн. Так, стали з'являтися перші мирні трактати між країнами, згідно яких перебіжчики висіялись назад в свої країни, причому не робилось ніякої відмінності між злочинцями і тими, хто пішов з країни без злочину.

У II половині XIX ст., підкреслював у своїй доповіді Є. Я. Шостак, стосунки Російської імперії з іншими державами стосовно екстрадиції змінились. Вона почала укладати договори із віддаленими державами, які відрізнялись прогресивними західно–європейськими положеннями: Данія (1866), Голландія (1867), Баварія (1869), Гессен (1869), Італія (1871), Бельгія (1872), Швейцарія (1874), Австрія (1874), Іспанія (1877). Натомість як з близькими сусідами укладати прогресивні договори ще не наважувалась, але й за старими патріархальними принципами вже жити не могла. Тому це складало велику прогалину у вітчизняному законодавстві і вимагало врегулювання, зазначав вчений.

Він вирішив ініціювати це питання в науковому співтоваристві і проаналізувати основні положення екстрадиції вже по існуючим договорам Російської імперії і провідних західно–європейських країн та Америки. І на підставі цієї роботи визначити основні напрями подальшого розвитку інституту екстрадиції в Російській імперії. Він був переконаний, що обов'язково потрібно було створити свої власні вітчизняні правила екстрадиції.

Аналіз міжнародних договорів з іншими країнами показав, що однакової номенклатури злочинів в Російській імперії не існувало. Кожна країна визначала свою номенклатуру, згідно якої здійснювалась видача. Більша частина договорів відповідала вимогам теорії і практики іноземних держав. У вченні про екстрадицію було прийнято за правило, що злочин повинен був мати достатній рівень важкості, щоб обумовлювати видачу. Це правило було застосовано тому, що екстрадиція, маючи процесуальну природу, вміщувала в себе карний елемент.

З кінця 60–х рр. XIX ст. в номенклатуру стало вводиться таке поняття, як замах на злочин (окрім замаху на вбивство), а також співучасть. Тому

¹ Повстання Палія – козацько–селянське антипольське повстання (1702–1704), захист Правобережної України від польсько–шляхетської агресії. Причиною повстання стала вимога короля Речі Посполитої розпустити козацьке військо на Правобережжі, а землю передати шляхті.

далеко не через всі злочини і правопорушення здійснювалась екстрадиція. Але існувала чітка закономірність розширення номенклатури злочинів у часі.

Основним правилом теорії екстрадиції було те, що тільки злочини, визнані як такі обома законодавствами, обумовлювали її. Наслідком цього положення було правило про невидання політичних злочинців через різницю законодавств, як наукової основи даного правила. З моральної точки зору вважалось, що в очах іншої держави політичний злочинець викликає співчуття, адже виступає в ролі переможеного, а не злочинця, через те, що вступив у нерівну боротьбу із владою своєї країни [8].

В усіх договорах перша стаття присвячувалась особам, які підлягали видачі. І в усіх договорах, окрім англійських і німецьких, була закріплена норма, згідно якої громадяни своєї країни не видавались. Це правило було збудоване на взаємному недовір'ї держав. Майже в усіх російських договорах існувало правило, згідно якого не підлягали видачі особи, що скоїли ненавмисний злочин. Вважалось, що ненавмисний злочин був скоріше нещастям для людини ніж злочином, тому існувала поширена думка, що «*суспільна совість не обуриться, якщо для цієї категорії залишиться право притулку*» [7, с. 23].

Юридична свідомість правлячих класів, які тримали в своїх руках як внутрішнє законодавство, так і міжнародні угоди, у II половині XIX ст. вже більш схилилась до того, що загальнополітичні злочини не можна було повністю виключати з номенклатури екстрадиції. Ця думка стала проявом поваги до прав людини і все більш висвітлювалась в наукових працях і доповідях вчених Європи.

З іншого боку, ті ж самі правлячі класи не могли ігнорувати політичний підтекст у складному злочині і його мотив, який відіграв важливу роль у його кваліфікації. Під мотивом, на той час, бачили сукупність причин, які визначали злочинну свідому волю людини. Виявляється, що пояснення мотиву, яке для кваліфікації сучасних злочинів має величезне значення, для вченого світу до II половини XIX ст. не здавалось таким вже й необхідним. Деякі вчені його ототожнювали з ціллю, інші взагалі не звертали на нього увагу, хоча вказане визначення містилось ще у нормах старо-руського права [9].

Є. Я. Шостак підкреслював, що таке ставлення до мотиву було вкрай безпідставним і непослідовним. Адже в II половині XIX ст. стало зрозуміло, що з успіхами розвитку суспільства посилювалось і значення мотиву. На практиці це ясно прослідковувалось майже у всіх рішеннях присяжних як в Російській імперії, так і в Західній Європі.

Саме тому, зазначав вчений, загальнополітичний злочин потрібно було виділити в окрему категорію, тому що в деяких з них мотив можна було визнати конститутивною¹ ознакою, що істотно змінювало

¹ Конститутивний – істотний, визначальний, той, що є основною, головною ознакою якоїсь речі, поняття.

сам рід злочину. Але такі зміни можна було зробити тільки в міжнародному законодавстві. Ось такою вчений бачив першу підставу, чому саме в майбутньому загальнополітичні злочини мали б підлягати міжнародній репресії. Другу підставу він вбачав у комбінації двох понять: незалежності і втручання. *Принцип незалежності держави* складав загальне правило і тільки винятком з нього у II половині XIX ст. став *принцип колективного втручання* у внутрішні справи держави у випадку крайньої необхідності. Втручання це викликалось різними мотивами і існувало в двох видах:

– активне, яке допускалось у виключних випадках;

– пасивне, яке виражалось у формі осудження або обговорення і допускалось завжди.

На підставі всього вищезазначеного Є. Я. Шостак зробив висновок, що юридична свідомість правлячих класів Європи вже була на такому рівні розвитку, що в недалекому майбутньому мали з'явитись міжнародні організації з боротьби із злочинністю, особливий міжнародний кодекс і особливий міжнародний суд. Що ми і бачимо, простеживши історію на кілька десятиліть вперед. Так свого часу з'явилась Ліга Націй (1920), Рада Європи (1949), Європейський суд з прав людини (1959), Загальна декларація прав людини (1848), Європейський союз (1992).

Тільки наприкінці XIX ст. інститут екстрадиції і політичного притулку в Російській імперії остаточно оформився. У своїх відносинах з іншими країнами Російська імперія у питаннях екстрадиції розвивалась за прикладом Західної Європи. Сама вона нічого нового в розвиток цього інституту не внесла. Вона користувалась принципами більшості європейських держав [10].

Доповідь Є. Я. Шостака дала виключну картину вченим і членам Київського юридичного товариства про правила екстрадиції у II половині XIX століття. Було визначено, і наукове співтовариство з цим погодилось, що існуюча ситуація на міжнародній арені вимагала розробки внутрішнього законодавства, а також чітко окреслених принципів взаємодії Російської імперії з іншими країнами у сфері екстрадиції.

Через рік, у 1882 р. вийшла фундаментальна наукова праця відомого українського вченого, голови Київського юридичного товариства О. Ф. Кістяківського «Елементарний підручник загального кримінального права з детальним викладом основ російського кримінального права», у якій він також розглянув питання екстрадиції.

Зокрема, він визначив три основні принципи видачі злочинців:

1) *принцип територіальності* – полягав в тому, що кожна людина, яка скоїла злочин на території певної держави, мала нести відповідальність за законами цієї держави. Усі європейські народи притримувались цього принципу більше всього;

2) *принцип особистої підлеглості* – на якій би території підданий держави не скоїв злочин, сила кримінального закону його батьківщини на нього обов'язково розповсюджувалась;

3) принцип суспільного самозбереження – кожна людина, яка скоїла злочин проти третьої держави на території своєї або іноземної держави, може бути судима за законами третьої держави.

Таким чином, принцип свободи еміграції в комбінації з началом неупередженості суду і територіальним принципом підвищував вірогідність екстрадиції для політичних злочинців. Тобто емігрант, винний у загально-політичному злочині, мав бути виданий для суду. Але принцип неупередженості суду був можливий тільки для міжнародного суду, адже держава, в якій шукав притулку емігрант, не могла вважатись неупередженою через закони гостинності.

Детально розглядаючи правила екстрадиції в різних країнах, вчений писав: *«Видача злочинців є інститутом новітнього часу. Він знаменує встановлення відомої солідарності між державами. В період першої і другої формації кримінального права не тільки не існувало видачі, а навпаки, держави виганяли своїх підданих за тяжкі злочини зі своєї території»* [11, с. 206].

Вже на початку ХХ ст. Російська імперія володіла розвинутою правовою системою у галузі регулювання міжнародних відносин. Починаючи з 1866 р., протягом наступних 45 років вона уклала 24 угоди про видачу з 17 країнами. Накопичений досвід з даного питання знайшов відображення в Кримінальному укладенні 1903 р., яке на практиці так і не запрацювало, але низка його норм увійшла до більш пізніх законів. Спеціальний закон, який би регулював питання екстрадиції, було прийнято тільки у 1911 р., і називався він «Про видачу злочинців за вимогою іноземних держав», який став основою для формування сучасного вітчизняного законодавства, зокрема українського.

Перша світова війна майже припинила розвиток даного правового інституту. Ще гіршим стало становище після Жовтневого перевороту 1917 року. В умовах жорсткої ізоляції, в якій опинилось радянське суспільство, міжнародні зв'язки було дуже послаблено, адже Радянській Союз заперечував необхідність взаємної допомоги у боротьбі із злочинністю на міжнародному рівні. Тому і внутрішнього національного законодавства з даного питання певний час не існувало. Лозунг більшовиків був такий: *«Ми самі покінчимо із злочинністю в межах своєї держави!»* [12]. Тільки в 1923 р. в СРСР, в межах якої було створено УРСР, було затверджено Типову конвенцію про видачу – однакову для співробітництва з усіма країнами, яка стала першим у світі типовим договором, який регламентував напрям міжнародного співробітництва у сфері боротьби із злочинністю. Як не дивно, при розробці даного документу було використано законодавство Російської імперії з питань екстрадиції, яке так непросто розвивалось протягом багатьох десятиліть.

З отриманням незалежності в Україні розпочався новий етап розвитку інституту екстрадиції і політичного притулку. Україна стала повноправним суб'єктом міжнародних відносин і уклала низку договорів про екстрадицію, про

видачу правопорушників, про правову допомогу і правові відносини у цивільних і кримінальних справах.

Сьогодні у питаннях екстрадиції Україна дотримується міжнародних норм Європейської конвенції про видачу правопорушників Ради Європи (1957), Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах (1959), Конвенції про передачу засуджених осіб (1983), Європейської конвенції про боротьбу з тероризмом (1977) та іншими.

У внутрішньому законодавстві питання екстрадиції відображені у Ст.25 Конституції України, згідно якої громадянин України не може бути вигнаний за межі України або виданий іншій державі, а також Україна гарантує піклування та захист своїм громадянам, які перебувають за її межами [13].

Крім того, в нормах Ст.10 Кримінального кодексу України зазначається, що громадяни України, які вчинили злочини поза межами України, не можуть бути видані іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду. Іноземці та особи без громадянства, які вчинили злочини поза межами України і перебувають на території України, можуть бути видані іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності і віддання до суду [14].

Як мріяв Є. Я. Шостак, міжнародний кримінальний суд було засновано тільки у 2002 р. на підставі Римського статуту (1998). Він став першим правовим інститутом в компетенцію якого входить переслідування осіб, відповідальних за геноцид, воєнні злочини, і злочини проти людяності. Його ще називають Гаазьким трибуналом. Україна підписала Римський статут у 2000 р., але поки що не ратифікувала його.

Як бачимо, київські вчені-юристи, члени Київського юридичного товариства у своїх наукових працях підняли нагальне питання, яке вимагало активного розвитку в II половині XIX ст., адже аналіз наукової діяльності КЮТ показує нам, що розвиток юридичної науки відбувся відповідно до традицій і звичаїв українського народу, законодавства, яке працювало на цих землях протягом багатьох століть. І пізніше, весь цей досвід, який передавався з одного покоління юристів до іншого, і було використано у формуванні законодавчої бази сучасної України.

Крім того, вони зробили низку припущень, і передбачень, які у майбутньому пророчо здійснились. Виникли міжнародні держави, з'явився міжнародний кримінальний суд, з'явилась міжнародна колективна репресія злочинців, які скоїли злочини проти людства, втручання у справи інших країн, а інститут екстрадиції і політичного притулку в Україні пройшов довгий шлях становлення і розвитку, змінюючись відносно до реалій часу, які, у різні часи, належали різним країнам, і, звичайно, не втратив своєї актуальності на сучасному етапі, продовжуючи бути одним із найважливіших правових інститутів міжнародного співробітництва України у боротьбі із злочинністю.

Усе це ще раз свідчить про те, що до лав Київського юридичного товариства входили українські вчені і юристи – справжні професіонали, які розвивали юридичну науку на українських землях відповідно до реалій сучасності. І сьогодні, маючи правову систему, збудовану на принципах прав і свобод людини і громадянина, ми завдячуємо саме їм – тим, хто стояв на початку нашого нового правового українського майбутнього.

Список використаних джерел

1. Березняк, ВС., 2009. 'Екстрадиція як інститут кримінально-процесуального права України': дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / ДДУВС, Дніпропетровськ, 241 с.
2. Нестеренко, СС., 2009. 'Історичний розвиток інституту екстрадиції', *Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць*, О.: *Юрид. л-ра*, Вип.48, с.350–354.
3. Сергеевич, ВІ., 2004. 'Лекции и исследования по древней истории русского права', М.: *Зерцало*, 448 с.
4. Величко, С., 1991. 'Давньоруські та давні українські літописи: у 2 т.', НАН України, Ін-т історії України, Київ: *Дніпро*, Т.1. / Відп. ред. О. В. Мишанич, 371 с.
5. Чухліб, Т., 2009. 'Козаки і монархи. Міжнародні відносини ранньомодерної Української держави 1648–1721 рр.', 3-тє вид., випр. і доповн., К.: *Видавництво імені Олени Теліги*, 616 с.
6. Мартенс, ФФ., 1905. 'Современное международное право цивилизованных народов', 5-е изд., доп. и испр., Санкт-Петербург, 626 с.
7. Шостак, ЕЯ., 1882. 'О выдаче преступников по договорам России с иностранными державами', *Университетские известия*. Труды Киевского юридического общества, №5, с.9–58.
8. Валеєв, РМ., 1976. 'Выдача преступников в современном международном праве: Монография', Казань: *Изд-во Казан. ун-та*, 126 с.
9. Таганцев, НС., 1871. 'Преступления против жизни', СПб., 422 с.
10. Селецький, СІ., 2008. 'Кримінальне право України (загальна частина): навчальний посібник', Київ, 248 с.
11. Кистяковский, АФ., 2009. 'Элементарный учебник общего уголовного криминального права с детальным изложением основ российского уголовного законодательства, Общая часть', 3-е вид., К.: *Вид. ПАЛІВОДА А. В.*, 906 с.
12. Родионов, КС., 2003. 'Закон Российской империи 1911 г. об экстрадиции', *Государство и право*, №7, с.80–91.
13. 'Конституція України: станом на 24 грудня 2018 р.: відповідає офіційному тексту'. [online] Доступно: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 24.12.2018). Назва з екрану.
14. 'Кримінальний кодекс України: станом на 24 грудня 2018 р.: відповідає офіційному тексту'. [online] Доступно: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 24.12.2018). Назва з екрану.

References

1. Bereznyak, VS., 2009. 'Ekstradycja jak instytut kryminal'no-procesual'nogo prava Ukrainy (Extradition as an institution of criminal procedural law of Ukraine)': dys. ... kand. juryd. nauk: 12.00.09 / DDUVS, Dnipropetrovs'k, 241 s.
2. Nesterenko, SS., 2009. 'Istorychnyj rozvytok instytutu ekstradycii' (Historical development of the institution of extradition)', *Aktual'ni problemy derzhavy i prava: zb. nauk. prac'*, O.: *Juryd. l-ra*, Vyp.48, s.350–354.
3. Sergeevich, VI., 2004. 'Lekcii i issledovaniija po drevnej istorii russkogo prava (Lectures and studies on the ancient history of Russian law)', M.: *Zercalo*, 448 s.
4. Velychko, S., 1991. 'Davn'orus'ki ta davni ukrai'ns'ki litopysy: u 2 t. (Old Russian and ancient Ukrainian chronicles: 2 tons)', NAN Ukrainy, In-t istorii Ukrainy, Kyi'v: *Dnipro*, T.1. / Vidp. red. O. V. Myshanych, 371 s.
5. Chuhlib, T., 2009. 'Kozaky i monarhy. Mizhnarodni vidnosyny rann'omodernoi' Ukrain's'koi' derzhavy 1648–1721 rr. (Cossacks and monarchs. International relations of the early modern

Ukrainian state 1648–1721)', 3-tje vyd., vypr. i dopovn., K.: *Yydavnyctvo imeni Oleny Teligy*, 616 s.

6. Martens, FF., 1905. 'Sovremennoe mezhdunarodnoe pravo civilizovannyh narodov (Modern international law of civilized nations)', 5-e izd., dop. i ispr., Sankt-Peterburg, 626 s.

7. Shostak, EJa., 1882. 'O vydache prestupnikov po dogovoram Rossii s inostrannymi derzhavami (On the extradition of criminals under treaties of Russia with foreign powers)', *Universitetskie izvestija*. Trudy Kievskogo juridicheskogo obshhestva, №5, s.9–58.

8. Valeev, RM., 1976. 'Vydacha prestupnikov v sovremennom mezhdunarodnom prave: Monografiya (The extradition of criminals in modern international law: Monograph)', Kazan': *Izd-vo Kazan. un-ta*, 126 s.

9. Tagancev, NS., 1871. 'Prestupleniya protiv zhizni (Crimes against life)', SPb., 422 s.

10. Selec'kyj, SI., 2008. 'Kryminal'ne pravo Ukrainy (zagal'na chastyna): navchal'nyj posibnyk (Criminal Law of Ukraine (general part): a tutorial)', Kyi'v, 248 s.

11. Kistjakovskij, AF., 2009. 'Jelementarnyj uchebnik obshhenogo ugolovnogogo kriminal'nogo prava s detal'nym izlozheniem osnov rossijskogo ugolovnogogo zakonodatel'stva, Obshhaja chast' (Elementary textbook of general criminal law with a detailed description of the foundations of Russian criminal law, the General part)', 3-je vyd., K.: *Vyd. PALYVODA A. V.*, 906 s.

12. Rodionov, KS., 2003. 'Zakon Rossijskoj imperii 1911 g. ob jekstradiicii (The law of the Russian Empire of 1911 on extradition)', *Gosudarstvo i pravo*, №7, s.80–91.

13. 'Konstytucija Ukrainy: stanom na 24 grudnja 2018 r.: vidpovidaje oficijnomu tekstu (Constitution of Ukraine: as of December 24, 2018: corresponds to the official text)'. [online] Dostupno: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennja: 24.12.2018). Nazva z ekranu.

14. 'Kryminal'nyj kodeks Ukrainy: stanom na 24 grudnja 2018 r.: vidpovidaje oficijnomu tekstu (The Criminal Code of Ukraine: as of December 24, 2018: corresponds to the official text)'. [online] Dostupno: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (data zvernennja: 24.12.2018). Nazva z ekranu.

* * *